

Stora-Enso Oyj Varkaus
Keski-Savon Vesi Oy
Finnforel Oy

Haukiveden kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelman hyväksyminen, Stora-Enso Oyj, Keski-Savon Vesi ja Finnforel Oy, Varkaus

Luvan haltijat ja lupapäätökset

Itä-Suomen aluehallintovirasto myönsi ympäristöluvan Stora Enso Oyj:n Varkauden tehtaan toiminnan olennaiseen muuttamiseen nro 96/2023. (ISAVI/2999/2022), minkä yhteydessä kalataloudellisen yhteistarkkailun päivittäminen tuli ajankohtaiseksi.

Kohdan 59 mukaan toiminnan päästöistä aiheutuvien kalataloudellisten vaikutusten tarkkailu on tehtävä Pohjois-Savon ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. ELY-keskuksella on oikeus tehdä ohjelmaan tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaisiksi katsomansa korjaukset ja täydennykset. Tarkkailutulokset on raportoitava Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle sekä ympäristöluvan valvontaviranomaiselle. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Keski-Savon Vesi Oy:n Varkauden Akonniemen jätevesipuhdistamon tarkkailuvelvoite on määriteltä Itä-Suomen aluehallintoviraston 30.9.2015 antamassa päätöksessä nro 64/2015/1 (ISAVI/114/2015). Luvan kohdassa 14 todetaan, että vesistövaikutuksia ja kalastusoloja tulee tarkkailla yhdessä Stora Enso Oyj:n kanssa. Lupa on voimassa toistaiseksi.

Finnforel Oy:n tämänhetkinen kalataloudellinen tarkkailuvelvoite perustuu Itä-Suomen aluehallintoviraston 26.1.2022 antamaan päätökseen nro 4/2022 ISAVI/9628/2020 ympäristöluvasta. Luvan kohdassa 21 todetaan, että luvan saajan on osallistuttava Varkauden alapuolisen vesistön vesistö- ja kalataloustarkkailuihin, jotka toteutetaan yhteistarkkailuna. Päätös on voimassa toistaiseksi.

Vireilletulo ja tarkkailuohjelmaesitys

Stora Enso Oyj (Varkauden tehdas), Keski-Savon Vesi Oy (Varkauden Akonniemen jätevedenpuhdistamo) ja Finnforel Oy ovat toimittaneet Savo-Karjalan ympäristötutkimus Oy:n laatiman esityksen Haukiveden kalataloudellisesta yhteistarkkailuohjelmasta kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi 27.8.2025.

Havaskokeet

Mahdollisen, jätevesistä aiheutuvan verkkojen likaantumisen selvittämiseksi Haukivedellä sekä vertailualue Unnukalla tehdään havaskokeita elo-syyskuussa samanaikaisesti koekalastuksen kanssa.

6.11.2025

Koeverkkokalastus

Selvitysalueen kalaston runsautta ja rakennetta sekä niissä tapahtuvia muutoksia seurataan koeverkkokalastuksin joka kolmas vuosi. Ensimmäinen päivitetyn tarkkailuohjelman mukainen koekalastus toteutetaan vuonna 2028.

Muutoksia aiempaan ohjelmaa:

- Pyyntiponnistus nousee 10:stä verkosta 26:een kaikilla alueilla, mikä vastaa standardinmukaisten koekalastusten ohjeellista pyyntiponnistusta.
- Unnukan Puurtilaan uusi alue, mikä toimii vertailualueena
- Vuoriselän alueen tarkkailusykli muuttuu aiemmasta kuudesta vuodesta muiden alueiden tavoin kolmeen vuoteen.
- Aiemmin koekalastetut Ykspuun ja Akonniemen alueet aivan Varkauden keskustan alapuolella jäävät kokonaan pois.

Koetroolaus

Kalalajien runsaus- ja lajisuhteiden sekä muikkukannan runsauden ja rakenteen selvittämiseksi Vuori- ja Kuokanselällä tehdään koetroolauksia joka kolmas vuosi kesäkuussa ja elokuussa.

Kalastustiedustelu

Haukiveden pohjoisosan kalataloudellisen tilan selvittämiseksi toteutetaan alueella kalastustiedusteluja. Tiedustelulla selvitetään kalansaalis lajeittain, kalastajien käyttämät pyydykset, pyyntiponnistus sekä mahdolliset kalastusta haittaavat tekijät. Tiedustelussa raportoidaan lähetettyjen kyselyiden määrät sekä saadut vastaukset alueittain. Kalastustiedustelu toteutetaan seuraavan kerran vuoden 2027 alussa (tammikuu) ja se koskee edellisvuoden tilannetta.

Muutoksia aiempaan ohjelmaa:

- tiedustelu uusitaan kuuden vuoden välein
- aiemman viiden tiedustelualueen sijaan tiedustelu jaetaan kolmeen alueeseen (näin parannetaan tulosten luotettavuutta)
- Vuoriselän ja Tahkoselän alueet yhdistetään, samoin Kuokanselän ja Heposelän alueet

TBT-tutkimus

Kalojen TBT-tutkimus on tehty aiemmin vuosina 2016 ja 2022 (raportoitiin vesistötarkkailun yhteydessä vuonna 2023). TBT-tutkimuksen uusimisesta ja sen sisällöstä päätetään tapauskohtaisesti viranomaisen kanssa.

Tarkkailuohjelmaesityksen käsittely

Tarkkailusuunnitelmaesitys ja kuulutus asian vireilläolosta on pidetty nähtävänä Pohjois-Savon ELY-keskuksen verkkosivulla 28.8.–6.10.2025. Kuulutus ja tarkkailusuunnitelmaesitys on annettu erikseen tiedoksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen vesilain valvojalle, Varkauden kaupungin, Joroisten kunnan sekä Rantasalmen kunnan taholle, joka julkaisee kunnan ilmoitukset yleisessä tietoverkossa sekä heidän

6.11.2025

ympäristönsuojeluviranomaiselleen, Sorsavesi-Unnukan kalatalousalueelle ja Haukiveden kalatalousalueelle sekä julkaistavaksi heidän ylläpitämille verkkosivuille. Lisäksi Varkauden lehti ja Savon Sanomat julkaisivat aiheesta lehtijutun (4.9.2025).

Määräaikaan mennessä asiaan jätettiin kaksi lausuntoa.

Haukiveden kalatalousalueen lausunto 14.9.2025:

1. Havaskokeet

Havaskokeet tulee suorittaa kahdesti vuodessa maalís-huhtikuussa ja elosyyskuussa.

Perustelu: Humus ja lima-aineet sekä levät kerrostuvat talviaikaan jääpeitteen alla, ja lähtevät liikkeelle maalís-huhtikuulla liaten pyydyksiä. Havaskokeella voidaan todeta pyydysten likaantuminen myös talviaikaan, sekä seurata mahdollisia muutoksia. Pyydyksien likaantumista loppukeväästä kesäkuulle ei voida todeta kalastajakyselyllä saimaannorpan rajoitusalueella pyydysrajoituksien vuoksi.

2. Koeverkkokalastus

Koeverkkokalastus tulee suorittaa Haukivedellä myös vertailualueelta. Koepyynti tulee kohdentaa Hietavirran alapuolelle. Koeverkkokalastuksen ajankohta tulisi rajata vedenlämpötilan mukaan.

Perustelu: Koeverkkopyynti on suunniteltu Haukivedellä alueelle, joka on ollut jo pitkään kuormituksen vaikutuksessa. Hietavirran alapuolella esiintyy muikkua, joka on vesistöjen indikaattorilaji. Tämän lajin esiintymistä tulee seurata säännöllisesti myös koeverkoilla, koska kyseinen laji on kaupallisesti tärkeä. Kuormituksen vaikutukset näkyvät selkeimmin indikaattorilajeissa, ja näiden osuutta on seurattava alueeseen, jossa sitä vielä kaupallisesti pyydetään.

Koeverkkokalastus on perinteisesti suoritettu elosyyskuulla. Vedenlämpötilalla on keskeinen vaikutus eri lajien aktiivisuuteen. Ajankohta tulisi määrittää siten, että koeverkkokalastus suoritetaan vedenlämpötilan ollessa 13-15 astetta. Tällöin saadaan luotettavampi arvio kalalajeista ja niiden jakaumasta, sekä tulokset ovat jatkossa vertailukelpoisia eri vuosina lämpötilan ollessa vakio.

3. Kalastajakysely

Kalastajakyselyssä tulisi huomioida verkkokalastusrajoituksien vaikutus.

Perustelu: Tuloksia voidaan vertailla vain, mikäli kaikilla alueilla on samat pyydykset käytettävissä. Siitínselán ja Kuokanselán alueet eivät ole vertailukelpoisia koko vuoden ajalta.

4. Koetroolaus

Koetroolaussuunnitelma jatkuu ennallaan ja on riittävä antamaan kuvan selkävesien kalastosta yhdessä koeverkkojen kanssa.

5. Tutkimuksesta ilmoittaminen ja läsnäolo

Esitämme, että Haukiveden kalatalousalueelle ilmoitetaan koetroolauksen ja -verkkojen tutkimuksen ajankohdat ennakoon, jotta voimme osallistua

6.11.2025

ja myös valvoa tutkimustoimintaa. Lisäksi toivomme myös Ely-keskuksen kalatalousviranomaisen läsnäoloa tutkimuksen aikana.

Keski-Savon ympäristötoimen lausunto 2.10.2025

Varkauden kaupungin ja Joroisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole huomautettavaa asiaan.

ELY-keskuksen ratkaisu

Pohjois-Savon ELY-keskus hyväksyy Haukiveden kalataloudellisen yhteistarkkailuohjelmaesityksen (Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy 27.8.2025) seuraavin muutoksin:

Tarkkailuraportissa tulee huomioida tulosten tarkastelussa kalastusrajoitusten vaikutus esimerkiksi kalastajakyselystä saatavien saalisarvioiden osalta. Lisäksi raporttiin tulee koota kulloinkin voimassaolevat kalastuksen säätelypäätökset. Tämä antaa myöhemmin raportin tulosten tarkasteluun riittävät tiedot, huomioiden mm. saimaannorpan suojelutoimina asetettujen kalastusrajoitusten vaikutukset alueiden vertailussa. Muutetun tarkkailuohjelman päiväys on 4.11.2025.

Päätöksen täytäntöönpano oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta

Kalatalousviranomainen määrää, että Ympäristönsuojelulain 527/2014 64 § mukaisen tarkkailuohjelman hyväksymispäätöstä on noudatettava oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta siten kuin lain 200 § on säädetty.

Perustelut

Esityksen mukainen kalaston ja kalastuksen tarkkailu antaa ennalta arvioiden riittävät tiedot toiminnan kalataloudellisista vaikutuksista.

Haukiveden kalatalousalue on lausunnossaan esittänyt muutoksia tarkkailuohjelmaesitykseen. Kalatalousviranomainen pääasiassa hylkää esitetyt muutokset seuraavin perusteluin (numerointi vastaa lausunnon numerointia):

1. Havaskokeet suoritetaan koeverkkokalastuksen yhteydessä heinä – elokuussa. Tarkoituksena on arvioida verkkohavakseen kertyvän kiintoaine- ja leväkasvuston määrää siltä kannalta, aiheuttaisiko se haittaa esimerkiksi verkko-, katiska- tai rysäkalastukselle. Yleistäen Suomessa virtaukset lisääntyvät keväällä, myös jo ennen vesien vapautumista jääpeitteistä (maalis – huhtikuussa). Tällöin virtausten lisääntyminen lisää myös sedimentoituneen aineksen kulkeutumista ylempiin vesikerroksiin. Vesien lämmitessä muodostuva lämpökerrostuneisuus vähentää sedimentin kulkeutumista ylempiin vesikerroksiin. Talviaikainen havaskoe ei ole standardin mukainen tarkkailumenetelmä.
2. Vertailualueen sijoittuminen. Optimaalisinta on sijoittaa vertailualue tarkkailtavan kohteen ylävirran puolelle tai riittävän kauas. Ylävirran puoli tarkoittaa tässä tapauksessa yläpuolista Unnukka-järveä. Vedenlaatuarvot ovat hyvin samankaltaisia Unnukalla ja tarkkailtavalla, varsin kapealla vesireitillä Taipaleen ja Vuoriselän välillä. Riittävän kauas sijoittamista rajoittaa se, että esitetty Hietavirta on jo

6.11.2025

huomattavasti karumpaa vesiympäristöä. Hietavirta sijaitsee selkeästi Haukiveden selkäalueilla ja poikkeaa huomattavasti vaikutusalueen vedenlaatuominaisuuksista.

Koeverkkokalastuksessa veden lämpötila merkitään koekalastuspäiväkirjaan. Standardin mukaisessa koeverkkokalastuksessa ei ole rajoitettu kalastuslämpötilaa. Olennaisempaa on, että koekalastus pyritään tekemään samaan vuodenaikaan, ja tiedoista voidaan arvioida esimerkiksi samana vuonna kuoriutuneiden kalanpoikasten esiintymistä saaliissa.

Koeverkkokalastus on ympäristön tilaa arvioiva menetelmä. Se ei ole esimerkiksi hyvä muikun kanta-arviomenetelmä. Koeverkkokalastusta käytetään arvioitaessa vesistön rehevyyttä, jossa indikaattoreina käytetään mm. särkikalojen määrää tai arvioidaan ahvensaaliista populaation tiheyttä, kokojakaumaa tai petokoon ahventen esiintymistä koealueella.

3. Saimaannorpan kalastusrajoitukset eivät ole ympärivuotisia rajoituksia, vaan ne ovat voimassa 15.4.-30.6. välisenä aikana. Rajoitus ei koske muikun verkkokalastusta, säädösten mukaisten katiskoiden tai isorysien käyttöä tai viehekalastusta.

Alueella voi olla tai tulla myös muita kalastusrajoituksia. Raporttiin tulee kirjata kulloinkin voimassaolevat kalastusrajoitukset lisätietona (uusi ohje päätökseen). Tämä auttaa raportin tulkinnessa.

4. Koetroolaussuunnitelma jatkuu ennallaan ja on riittävä antamaan kuvan selkävesien kalastosta.
5. Kalatalousviranomaisen ei näe tarvetta tehostettuun tarkkailuohjelman suorittamisen valvontaan.

Tarkkailuohjelman voimassaolo ja muuttaminen

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi. ELY-keskus voi ympäristönsuojelulain 65 § mukaisesti tarvittaessa muuttaa hyväksymäänsä suunnitelmaa sen voimassaolosta huolimatta.

Muutoksista, jotka eivät heikennä tarkkailun luotettavuutta tai kattavuutta, voidaan sopia tarkkailuvelvollisten ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kesken.

Käsittelymaksu

Tarkkailuohjelman hyväksymisestä peritään käsittelymaksuna 210 euroa (3 tunti á 70 euroa). Lasku toimitetaan erikseen tarkkailuohjelman toteuttajalle veloitteen haltijoiden kesken jaettavaksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 64 §, 96 §, 200 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksestä tiedottaminen

6.11.2025

Päätös
(sähköpostilla)

Stora Enso Oyj, Varkauden tehtaat
Keski-Savon Vesi Oy
Finnforel Oy

Päätös tiedoksi
(sähköpostilla)

Haukiveden kalatalousalue
Sorsavesi-Unnukan kalatalousalue
Pohjois-Savon ELY-keskus, vesilain valvoja
Keski-Savon ympäristötoimi (alueen ympäristönsuojeluviranomainen)
Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy/Sarpakunnas

Ilmoittaminen yleisessä tietoverkossa

ELY-keskus tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen Pohjois-Savon ELY-keskuksen verkkosivuilla (www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-savo). Kuulutus julkaistaan myös Varkauden kaupungin, Joroisten kunnan ja Rantasalmen kunnan verkkosivuilla.

Muutoksenhaku

Päätökseen ja käsittelymaksun määrittämiseen saa hakea oikaisua Itä-Suomen aluehallintovirastolta. Määräaika oikaisuvaatimuksen jättämiseksi päättyy **15.12.2025 klo 16.15**. Oikaisuvaatimusohje on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Kalastusbiologi Markku Tuomainen ja ratkaissut Kalatalouspäällikkö Timo Takkunen.

Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen kalataloustarkkailusuunnitelman, kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen ja näiden käsittelystä perittäviin suoritmaksuihin saa hakea oikaisua **Itä-Suomen aluehallintovirastolta**.

Oikaisuvaatimusaika

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen on **kolmekymmentä (30) päivää** tämän päätöksen tiedoksisaantipäivästä sitä määräaikaan lukematta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään.

Oikaisuvaatimusaika päättyy 15.12.2025

Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Kirjallinen oikaisuvaatimus on osoitettava **Itä-Suomen aluehallintovirastolle** ja siinä on ilmoitettava

- vaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta;
- postiosoite ja puhelinnumero, sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisua vaativalle voidaan toimittaa;
- päätös, johon muutosta haetaan;
- miltä kohdin ja mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi;
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, on oikaisuvaatimuskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Vaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä, ellei kirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla). Asioitaessa sähköisesti allekirjoitusvaatimuksesta on säädetty erikseen.

Oikaisuvaatimuksen liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä perustaa vaatimuksensa, jollei niitä jo aiemmin ole toimitettu viranomaiselle;
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai selvitys asiamiehen toimivallasta

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Vaatimuskirjelmä on toimitettava määräajassa **Itä-Suomen aluehallintovirastoon**. Oikaisuvaatimusasiakirjat voi toimittaa henkilökohtaisesti, tai lähettäjän vastuulla myös postitse, lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Postiin oikaisuvaatimusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti toimitetun vaatimuskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Jos toimitettava aineisto sisältää salassa pidettäviä tai muuten arkaluontoisia asioita, tulee se toimittaa turvasähköpostilla: <https://turvaviestit.fi/>

Oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu

Oikaisun hakijalta peritään aluehallintovirastossa asian käsittelystä maksu 225 € (Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2025 ja 2026, 23.12.2024 VM/2024/858).

Itä-Suomen aluehallintoviraston Mikkelin päätoimipaikan yhteystiedot

Postiosoite	PL 2, 13035 AVI
Käyntiosoite	Raatihuoneenkatu 5, Mikkel
Sähköposti	kirjaamo.ita@avi.fi (Sähköpostin maksimikoko 50 Mt liitteineen)
Turvasähköposti:	https://turvaviestit.fi/
Puhelinvaihe	0295 016 000
Avoinna (virka-aika)	ma-pe klo 8.00 – 16.15

Tämä asiakirja POSELY/1358/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/1358/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Tuomainen Markku 05.11.2025 12:21

Hyväksyjä Takkunen Timo 05.11.2025 15:45